

Forslag

til

Lov om atomanlæg m. v.

Fremsat den 20. marts 1975 af *undervisningsministeren*.

§ 1. Bestemmelserne i denne lov omfatter:

1) Nukleare reaktoranlæg samt andre anlæg, hvis funktion er betinget af anvendelsen af nukleart brændsel.

2) Anlæg til brydning, fremstilling, bearbejdning og opbevaring af nyt nukleart brændsel, samt anlæg til opbevaring og bearbejdning af bestrålet nukleart brændsel og andre radioaktive produkter, herunder affald, jfr. dog § 11, stk. 2.

3) Transport af nukleart brændsel og radioaktivt produkt, jfr. dog § 11, stk. 2.

§ 2. Placering, bygning og drift af de i § 1 nævnte anlæg og gennemførelse af de i samme paragraf nævnte transportere kan kun ske efter tilladelse meddelt i henhold til denne lov.

Stk. 2. Tilladelse må ikke meddeles, hvor det skønnes betænkeligt af hensyn til sikkerheden eller andre væsentlige, almene interesser.

§ 3. Tilladelse til en ansøgt placering af et nukleart reaktoranlæg meddeles af undervisningsministeren. Tilladelse kan kun meddeles, såfremt folketinget efter indstilling fra ministeren har givet sin tilslutning hertil ved en folketingsbeslutning. Tilladelsen bortfalder, såfremt der ikke efter stk. 2 meddeles tilladelse til anlæggets bygning og drift.

Stk. 2. Tilladelse til bygning og drift af et nukleart reaktoranlæg, og tilladelse til placering, bygning og drift af de i § 1 nævnte øvrige anlæg meddeles af undervisningsministeren efter forudgående forhandling med folketingets energipolitiske udvalg.

Stk. 3. Undervisningsministeren og miljø-

Undervisningsmin./Atomenergikommissionen. j. nr. 53.

ministeren underretter folketingets energipolitiske udvalg om alle væsentlige forhold af sikkerhedsmæssig og miljømæssig karakter vedrørende de i § 1 nævnte anlæg.

Stk. 4. Tilladelse i henhold til stk. 1, 2 og 5 meddeles på grundlag af indstilling fra atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen og efter forhandling med miljøministeren.

Stk. 5. Undervisningsministeren giver tilladelse til gennemførelse af de i § 1 nævnte transportere og kan bemyndige sundhedsstyrelsen til efter forhandling med atomenergikommissionen at give tilladelse til gennemførelse af den enkelte transport.

§ 4. Atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen behandler de nukleare sikkerhedsmæssige spørgsmål i forbindelse med indgivne ansøgninger og afgiver indstilling herom til undervisningsministeren. Atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen udøver tilsyn med de i § 1 nævnte anlæg såvel under bygningen som under driften og påser overholdelsen af de krav, der er stillet til opfyldelse af den nukleare sikkerhed.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med miljøministeren regler for ansøgningers indhold og omfang m.v. Undervisningsministeren fastsætter generelle krav til den nukleare sikkerhed og kan bemyndige atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen til at udstede nærmere forskrifter vedrørende de generelle krav til den nukleare sikkerhed.

Stk. 3. Ansøgning om tilladelser i henhold til § 3 skal være ledsaget af sikkerhedsdokumentation, indeholdende ansøgers bedømmelse og konklusioner vedrørende de nukleare sikkerhedsforhold, herunder be-

skrivelse af anlægsområdet og dets omgivelser, og sådanne yderligere oplysninger, som er nødvendige for myndighedernes behandling af ansøgningen.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter almindelige regler for sikkerhedsdokumentationens indhold og kan bemyndige atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen til at give nærmere bestemmelser herfor.

Stk. 5. For myndighedernes behandling af ansøgninger og for udøvelse af tilsyn betales et gebyr, hvis størrelse fastsættes af undervisningsministeren.

§ 5. Tilladelse i henhold til § 3 meddeles på de vilkår, som findes påkrævet af hensyn til sikkerheden og andre væsentlige, almene interesser, herunder at der ved driftens ophør træffes sådanne foranstaltninger, som undervisningsministeren efter forhandling med miljøministeren finder påkrævede.

Stk. 2. På grundlag af de i medfør af stk. 1 meddelte vilkår fastsætter atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen de nærmere betingelser for bygning og drift af anlæg.

Stk. 3. Vilkår og betingelser kan ændres og nye vilkår og betingelser kan opstilles, såfremt dette findes påkrævet af hensyn til sikkerheden eller andre væsentlige, almene interesser.

§ 6. En tilladelse kan kaldes tilbage, såfremt:

- 1) væsentlige forudsætninger for tilladelsen viser sig ikke at have været til stede,
- 2) der sker tilsidesættelse af stillede vilkår eller
- 3) hensynet til sikkerheden eller anden tvingende grund i øvrigt kræver standsning eller nedlæggelse af anlægget.

§ 7. Atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen har adgang til at forlange sig meddelt enhver oplysning, der af disse myndigheder skønnes af betydning for sikkerheden. De kan til enhver tid uden retskendelse mod behørig legitimation forlange adgang til at udøve tilsyn på anlægget under bygning og drift eller hos leverandører til anlægget. De kan meddele pålæg, som er fornødne til at sikre overholdelsen af opstillede vilkår og betingelser, eller som i øvrigt skønnes nødvendige af sikkerhedsmæs-

sige grunde, ligesom de i påtrængende tilfælde af sikkerhedsmæssige grunde kan forlange brugen af anlægget standset, indtil der er taget stilling til, om og i bekræftende fald hvornår brugen af anlægget kan genoptages.

Stk. 2. Atomenergikommissionens og sundhedsstyrelsens betingelser, pålæg eller andre afgørelser kan påklages til undervisningsministeren.

Stk. 3. Nærmere regler for tilsynets udøvelse, herunder om tilsyn med de i § 1, nr. 3, nævnte transporter, fastsættes af undervisningsministeren.

§ 8. Foreskriver internationale aftaler kontrol med, at nukleare anlæg m.v. alene bruges til fredelige formål, kan undervisningsministeren fastsætte de forskrifter, der er fornødne til gennemførelsen heraf. Atomenergikommissionen kan eventuelt sammen med de personer, der udøver den i aftalen nævnte kontrol, til enhver tid uden retskendelse mod behørig legitimation forlange adgang til at udøve tilsyn med anlæggene.

§ 9. Tilladelse til nukleart drevne transportmidlers tilstedeværelse og benyttelse på dansk territorium, herunder nukleare skibes besejling af danske farvande og adgang til danske havne, meddeles af undervisningsministeren efter forudgående forhandling med folketingets energipolitiske udvalg. Lovens bestemmelser i øvrigt finder også anvendelse på disse forhold.

§ 10. Det påhviler miljøministeren at meddele de godkendelser, tilladelser og dispensationer, der ifølge den i stk. 2 nævnte lovgivning er nødvendige til etableringen og driften af et nukleart reaktoranlæg på en med folketingets tilslutning tilladt plads, samt at fastsætte nærmere regler om tilsyn og kontrol med anlægget i medfør af denne lovgivning. Miljøministeren kan påbyde udførelsen af foranstaltninger, der er fastsat i de meddelte beslutninger.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om eller bestemme, at der skal ske fravigelser i byplanloven, lov om by- og landzoner, lov om lands- og regionplanlægning, lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet, naturfredningsloven, miljøbeskyttelsesloven, skovlovgivningen og sandflugts-

loven med hensyn til fremgangsmåden ved behandlingen af en ansøgning om tilladelse til etablering af et nukleart reaktor anlæg på en bestemt plads. Miljøministeren kan herved udøve beføjelser tillagt andre myndigheder, pålægge andre myndigheder at medvirke til sagsbehandlingen samt afkræve ansøgeren og myndigheder de oplysninger, der er nødvendige for sagens behandling.

Stk. 3. Såfremt det er nødvendigt for at gennemføre etableringen af et nukleart reaktor anlæg i medfør af stk. 1, kan miljøministeren ophæve beslutninger, der allerede måtte være truffet i medfør af den nævnte lovgivning.

Stk. 4. Miljøministeren kan bemyndige miljøstyrelsen eller andre under ministeriet oprettede styrelser eller institutioner, et amtsråd og en kommunalbestyrelse til at udøve de ham i stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 2. pkt., tillagte beføjelser. En myndigheds afgørelse i medfør af forannævnte punktum kan påklages til miljøministeren.

Stk. 5. Miljøministerens beslutninger i medfør af denne bestemmelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 11. Bestemmelserne i lov om elforsyning og lov om brug m.v. af radioaktive stoffer, berøres ikke af denne lov.

Stk. 2. Loven omfatter ikke:

1) virksomheder, der fremstiller, indfører, bearbejder og opbevarer radioisotoper til anvendelse til industrielt, kommercielt, jordbrugsteknisk, medicinsk eller videnskabeligt formål, og

2) radioaktivt produkt, som består af radioisotoper til anvendelse til de under nr. 1 nævnte formål.

§ 12. Med bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år straffes den, der:

1) uden tilladelse bygger eller driver et af loven omfattet anlæg,

2) uden tilladelse gennemfører transport af nukleart brændsel og radioaktivt produkt,

3) undlader at efterkomme betingelser eller vilkår, der er gældende for en tilladelse,

4) meddeler urigtige eller vildledende oplysninger til brug ved behandling af spørgsmål om tilladelse eller lempelse af betingelser eller vilkår for en tilladelse eller som i forbindelse med ansøgning herom fortier oplysning af betydning for sagens afgørelse, eller

5) meddeler tilsynsmyndighederne urigtige eller vildledende oplysninger.

Stk. 2. Begås de i stk. 1 nævnte overtrædelser uagtsomt, er straffen bøde eller hæfte.

Stk. 3. Med bøde eller hæfte straffes den, som undlader at efterkomme krav, som i medfør af § 7 stilles af tilsynsmyndighederne.

Stk. 4. I forskrifter, der udfærdiges i medfør af loven, kan fastsættes straf af bøde eller hæfte for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 5. Der kan pålægges et anlægs indehaver bødeansvar, selv om lovovertrædelser ikke kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, andelselskaber el. lign., kan bødeansvar pålægges selskabet som sådan. For bødeansvar i medfør af bestemmelserne i dette stykke fastsættes ingen forvandlingsstraf.

§ 13. Sager om de i § 12 nævnte overtrædelser behandles som politisager. De i lov om rettens pleje kapitel 68, 69, 71 og 72 omhandlede retsmidler finder anvendelse i samme omfang som i sager som det efter de almindelige regler tilkommer statsadvokaten at forfølge.

§ 14. Loven træder i kraft den

Stk. 2. Samtidig ophæves:

1) Lov nr. 170 af 16. maj 1962 om nukleare anlæg, § 1, litra d, samt §§ 2, 4-9 og 37-39, herunder også for Grønland.

2) Bekendtgørelse nr. 278 af 27. juni 1963 om beskyttelsesforanstaltninger mod uheld i nukleare anlæg (atomanlæg) §§ 3-6.

§ 15. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jfr. dog § 14, stk. 2, nr. 1, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

1. De gældende bestemmelser om godkendelse af ansøgninger vedrørende bygning og drift af nukleare anlæg (atomanlæg) indeholdes i den del af lov nr. 170 af 16. maj 1962 om nukleare anlæg — d.v.s. kapitel II — som er blevet tilbage efter vedtagelsen af lov nr. 332 af 12. juni 1974 om erstatning for atomskader; hertil kommer enkelte bestemmelser (§§ 3-6) i bekendtgørelse nr. 278 af 27. juni 1963 om beskyttelsesforanstaltninger mod uheld i nukleare anlæg. Teksten til kapitel II i lov af 1962 og til bekendtgørelse af 1963 §§ 3-6 er optaget som henholdsvis bilag 1 og 2.

Forslag til revideret lov om nukleare anlæg blev fremsat af justitsministeriet d. 17. januar 1974. Forslaget sigtede i første række på en ajourføring af lovens erstatningsbestemmelser for at muliggøre dansk ratifikation af internationale erstatningskonventioner. Ved 2. behandling af forslaget i folketinget 26. marts 1974 besluttedes det efter indstilling fra retsudvalget at dele behandlingen af lovforslaget i 2 dele, således at retsudvalget fortsatte behandlingen af forslaget om erstatning for atomskader, medens forslaget om godkendelse af atomanlæg henvistes til forskningsudvalget.

Medens erstatningsbestemmelserne blev vedtaget af folketinget i den ovenfor nævnte lov af 12. juni 1974, blev forskningsudvalgets behandling af godkendelseslovgivningen sat i bero, idet regeringen gav udtryk for, at gennemførelse af en ny lovgivning specielt om nukleare sikkerhedsforhold burde ske som led i samlede energipolitiske overvejelser og derfor burde afvente fremsættelsen af et bebudet forslag til lov om elforsyning. Forskningsudvalget afgav den 6. juni 1974 betænkning over forslag til lov om godkendelse af atomanlæg, i hvilken udvalget tog regeringens ønske om at fremlægge en samlet lovgivning for elforsyningen til efterretning og derfor ikke færdigbehandlede det foreliggende forslag til lov om godkendelse af a-værker. I sin beretning anfører udvalget især, at miljøministeren i samråd på regeringens vegne har erklæret, at der ikke bliver givet tilladelse (i henhold til 1962-loven) til opførelse af kernekraftværker, inden en ny lov herom er vedtaget.

2. Det hidtil behandlede tekstforslag har hovedsagelig bestået i en redaktionel revision af de såkaldte godkendelses- eller concessionsbestemmelser (kapitel II) i 1962-loven om atomanlæg, hvortil det især ville være hensigtsmæssigt, som da også senere sket, at føje de bestemmelser vedrørende god-

kendelsesproceduren, som findes i den ovenfor nævnte bekendtgørelse af 1963.

Det lovforslag, der hermed fremlægges for folketinget, har imidlertid en mere omfattende karakter. Idet især henvises til bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, skal her især fremhæves, at lovforslaget bygger på det synspunkt, at beslutning om opførelse af atomkraftværker her i landet kræver *folketingets tilslutning*, et synspunkt, som der var bred enighed om under energidebatten i folketinget den 18. april 1974. Som følge heraf er det (§ 3, stk. 1) fastsat, at tilladelse til at anvende et bestemt geografisk område med henblik på opførelse af et nukleart reaktoranlæg (eksempelvis et atomkraftanlæg) kun kan gives, såfremt folketinget for hvert anlægs vedkommende giver sin tilslutning hertil ved en egentlig folketingsbeslutning.

Da der ved lokaliseringen af et anlæg udover de nukleare sikkerhedsspørgsmål er væsentlige planlægningsmæssige, naturfredningsmæssige og miljømæssige hensyn at varetage, forudsættes det i lovforslaget (§ 10) at undervisningsministeren efter samråd med miljøministeren i sin indstilling til folketinget medtager oplysninger herom.

Folketingsbeslutningen vil også danne grundlag for den videre behandling af sagen, der finder sted inden for både undervisningsministerens og miljøministerens ressort; særlig for miljøministerens vedkommende henvises til § 10 og bemærkningerne dertil.

På tidspunktet for ansøgningens behandling i folketinget vil der, for så vidt angår de nukleare sikkerhedsspørgsmål, der naturligvis må indgå med stor vægt i folketingets overvejelser, foreligge så mange og detaljerede forhold oplyst fra ansøgerens side og vurderet af de nukleare sikkerhedsmyndigheder, d.v.s. atomenergi-kommissionen og sundhedsstyrelsen, at folketinget vil kunne få fuldt indseende med, at de nødvendige forudsætninger er til stede, for at anlægget kan opføres og drives på den pågældende plads med fornøden sikkerhed.

Foruden tilsynsmyndighedernes — atomenergi-kommissionen og sundhedsstyrelsen — samt undervisningsministerens indstillinger vil der således for folketinget foreligge oplysninger om følgende forhold:

— for det første, at den ønskede plads rent faktisk kan benyttes til det eller de ansøgte, nukleare reaktoranlæg, når især henses til, at der skal være tilstrækkelig plads til bygninger og andre faciliteter, at jordbunden skal være bæredygtig, at der skal være tilstrækkelig adgang til kølevand og brugsvand,

at transportveje findes eller kan anlægges, at der kan etableres sikre lagerpladser til fornøden midlertidig eller varig anbringelse af radioaktivt affald inden for anlæggets område, at de fornødne forbindelser til elnettet kan etableres,

— for det andet, at anlægget vil blive udformet med fornøden hensyntagen til ydre påvirkninger hidrørende fra eksempelvis mulige seismiske forstyrrelser, ændringer af kystlinie ved erosion, oversvømmelser, blokering af kølevandskanaler, ekstreme vejrforhold, lufttrafik, generel eller i forbindelse med nærliggende lufthavn, anlæg i omegnen, hvis virksomhed kan påvirke det nukleare anlæg (visse kemiske anlæg, visse militære installationer m.m.), og

— for det tredje, at befolkningsmæssige, økologiske og topografiske forhold i omegnen er sådan, at driftsmæssige udslip af radioaktive stoffer ikke vil medføre uacceptable virkninger for enkeltpersoner og for befolkningen; endvidere at driftsforhold set i sammenhæng med tekniske sikkerhedsforanstaltninger, tilslukrer befolkningen den fornødne beskyttelse mod tænkte uheld.

Det skal herved fremhæves, at de nukleare tilsynsmyndigheder i indstillingen om pladsansøgningen vil opstille vilkår, der sikrer, at det pågældende anlæg opføres og drives i overensstemmelse med de krav, der er lagt til grund for vurderingen af ansøgningen.

Foruden oplysninger vedrørende den nukleare sikkerhed vil der, som nævnt ovenfor, for folketingsforeligge oplysninger om samt miljøministerens vurdering af de planlægningsmæssige, naturfredningsmæssige og miljømæssige konsekvenser, som den ansøgte placering vil medføre. I bemærkningerne til § 10 redegøres der nærmere herfor, men særligt kan nævnes de påvirkninger af omgivelserne, som udledning af kølevandet medfører samt vurderingen af de konsekvenser, som anlægget med tilhørende ledningstraceer m.v. får for den regionale og lokale planlægning.

3. Som en naturlig konsekvens af den betydning, der tillægges folketingets indsigt i og afgørelse vedrørende spørgsmålet om etablering af atomanlæg, er det endvidere bestemt (§ 3, stk. 2), at tilladelse til bygning og drift af et atomkraftanlæg, samt placering, bygning og drift af ethvert af loven iøvrigt omfattet anlæg først gives efter forudgående forhandling med folketingets energipolitiske udvalg. Ligesom folketinget forud for beslutningen vedrørende placeringen af et atomkraftanlæg, vil også udvalget have adgang til alle relevante oplysninger inden for såvel undervisningsministerens som miljøministerens ressort, der er af betydning for sagens afgørelse

og dens senere forløb, bl.a. resultaterne af det løbende tilsyn, der udøves og rapporteres af myndighederne.

4. Som en væsentlig ændring i forhold til 1962-loven om nukleare anlæg skal endvidere nævnes, at lovforslaget jfr. § 1 er mere omfattende end 1962-loven (sammenholdt med dennes § 1 d), idet man har søgt at give al virksomhed, hvor nukleare sikkerhedshensyn bør tages i betragtning, en ensartet behandling af de samme myndigheder og for alle anlægs vedkommende under folketingets tilsyn. Der henvises til de udførlige bemærkninger til § 1.

I modsætning til tidligere, hvor transport af nukleart brændsel og radioaktive affaldsprodukter var omfattet af lov nr. 94 af 31. marts 1953 om brug m.v. af radioaktive stoffer og som følge heraf afhængig af tilladelse fra sundhedsstyrelsen, har man nu tillige, ud fra de foran nævnte hensyn og fordi sådan transport må anses for et integreret led i driften af nukleare anlæg, skønnet det hensigtsmæssigt at lade forholdet bedømme af de nukleare sikkerhedsmyndigheder (atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen) i forening, således at tilladelse forudsættes givet enten af undervisningsministeren eller, efter ministerens bemyndigelse, direkte af sundhedsstyrelsen efter forhandling med atomenergikommissionen.

5. I 1962-loven om nukleare anlæg var det forudsat (§ 4, stk. 2), at ud over sikkerheden kunne væsentlige, almene interesser tale mod meddelelse af godkendelse (tilladelse). Dette synspunkt er blevet underbygget i lovforslaget; som følge af udviklingen i den forløbne tid, hvor især miljø-, frednings- og landsplanlægningsmæssige hensyn har gjort sig stadig stærkere gældende, forudsætter lovforslaget (§ 10) som tidligere nævnt udtrykkeligt, at disse forhold, der er samlet under miljøministerens ressort, og som vil kunne spille ind især ved placeringen, men også i nogen grad ved den videre opførelse og drift af atomanlæg og andre af loven omfattede anlæg, foreligger oplyst til brug for folketingets stillingtagen til ansøgninger om placeringstilladelse for et atomkraftværk og for det energipolitiske udvalg i dets arbejde med sager om placering, bygning og drift af anlæg. Den adgang, der gives miljøministeren til at fravige de procedurebestemmelser, der findes i det nævnte område, finder sin væsentligste begrundelse i det forhold, at folketinget ved nærværende lovforslag er placeret som øverste instans i alle forhold vedrørende placeringen af nukleare reaktoranlæg og træffer beslutning herom.

Der henvises til de udførlige bemærkninger til § 10.

Forslaget er udarbejdet i samråd med miljømini-

steriet og miljøstyrelsen og har iøvrigt været forelagt for justitsministeriet, handelsministeriet, statsministeriet, ministeriet for Grønland, ministeriet for offentlige arbejder, boligministeriet, arbejdsministeriet og landbrugsministeriet.

Med hensyn til lovforslagets finansielle og administrative konsekvenser gælder det, at lovens administration kan nødvendiggøre ansættelse af en sagsbehandler i atomenergikommissionens sekretariat, såfremt der skal opføres atomkraftværker i Danmark. Den væsentligste arbejdsbyrde for myndighederne i forbindelse med introduktion af atomkraft i Danmark skønnes i øvrigt at ville falde på atomenergikommissionens Tilsyn med Nukleare Anlæg og forsøgsanlægget Risø, og såvel behandlingen af den omfattende sikkerhedsdokumentation, der ledsager en ansøgning om placering, opførelse og drift af et atomkraftværk, som det tilsyn, som udøves under værkets opførelse og drift, forudsætter tilstedeværelsen af en arbejdskraft, som i dag ikke fuldtud er til stede. Som det fremgår af forslaget § 4, stk. 5, påregnes der opkrævet et gebyr for sikkerhedsmyndighedernes behandling af ansøgninger og udøvelse af tilsyn, og det er hensigten at fastsætte disse gebyrer således, at de herved opnåede indtægter for statskassen stort set modsvarer udgifterne ved sikkerhedsmyndighedernes virksomhed. De nødvendige personaleudvidelser forudsættes herved foretaget uden for de eksisterende rammer.

Det forventes ikke, at forslaget § 10 vil medføre administrative konsekvenser af betydning for miljøministeriet eller miljøstyrelsen.

Lovforslagets finansielle konsekvenser for elværkerne kan ikke på forhånd vurderes, men vil dog under ingen omstændigheder udgøre mere end et ubetydeligt tillæg til udgifterne ved atomkraftværkers opførelse og drift.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Paragraffen fastlægger lovens anvendelsesområde således, at denne omfatter alle anlæg og hertil knyttet virksomhed med henblik på den fredelige udnyttelse af atomenergien. Lovens område er således udvidet i forhold til 1962-loven om nukleare anlæg. I sidstnævnte lov er godkendelses- og kontrolbestemmelserne (kap. II) begrænset til kun at gælde anlæg, som er undergivet de forsikrings- og erstatningsbestemmelser, der findes i den øvrige del af loven. Hovedsynspunktet bag den hermed foreslåede udvidelse har været at sikre, at alle anlæg undergives tilsyn og kontrol fra myndighedernes side alene ud fra hensynet til sikkerheden og andre væsentlige,

almene interesser; herved medtages i modsætning til tidligere også laboratorier m. v. samt anden virksomhed i forbindelse med atomenergiens fredelige udnyttelse, såsom udvinning af nukleart brændsel og behandling af ubestrålet, naturligt uran.

Udtrykkene „nukleart reaktoranlæg“, „nukleart brændsel“ og „radioaktivt produkt“ er anvendt i overensstemmelse med definitionerne i lov nr. 332 af 12. juni 1974 om erstatning for atomskader. Loven omfatter følgelig ikke den nukleare fusionsproces, d. v. s. sammensmeltning af lette atomkerner, idet udnyttelsen af denne proces ikke antages at være nært forestående. Loven gælder heller ikke for anlæg til fremstilling af radioisotoper på anden måde end ved anvendelse af nukleart brændsel eller for anlæg til opbevaring af således fremstillede radioisotoper. For disse anlæg gælder bestemmelserne i lov nr. 94 af 31. marts 1953 om brug m. v. af radioaktive stoffer.

Under paragraffens gruppe 1 hører anlæg for energiproduktion eller anden styret anvendelse af atomenergiprocesser i nukleart brændsel, d. v. s. foruden nukleare reaktoranlæg (atomkraftværker, forsøgsreaktorer m. m.) også anlæg som strålingskilde med teknisk-videnskabelige formål (underkritiske opstillinger).

Gruppe 2 omfatter alle anlæg for fremstilling af nukleart brændsel regnet fra brydning af malm eller oparbejdning af brugt brændsel til tilvirkning af det endelige brændselsprodukt. Endvidere anlæg for anden bearbejdning af radioaktive produkter, herunder isotopproduktion samt anlæg for opbevaring af nyt nukleart brændsel eller radioaktivt produkt, herunder affald. Med hensyn til visse radioisotoper, der ikke omfattes af loven, f. eks. ikke-brugsfærdige, der importeres af sundhedsstyrelsens Isotop-apotek, henvises til § 11, stk. 2.

Midlertidig opbevaring under transport skal dog henføres til den følgende gruppe 3.

Gruppe 3 omfatter transport og dertil hørende udstyr vedrørende radioaktive produkter, herunder affald, beregnet til anvendelse på eller hidrørende fra de i gruppe 1 og 2 nævnte anlæg. Transport af radioisotoper henhører ligesom brugen af disse under radioaktivitetsloven (lov nr. 94 af 31. marts 1953 om brug m. v. af radioaktive stoffer), jfr. bemærkningen til § 11, stk. 2.

Til § 2.

I modsætning til de gældende bestemmelser, jfr. bekendtgørelse af 1963, §§ 3-4, der omhandler tilladelse til bygning og til drift af atomanlæg, fastslår paragraffen udtrykkeligt, at også placering, det vil reelt sige anvendelse af et nærmere geografisk be-

stemt område med henblik på opførelse af et af loven omfattet anlæg, kræver en særskilt tilladelse. Behandling af en sådan ansøgning (pladsansøgning) som et selvstændigt led i den for etablering af anlæg foreskrevne procedure er hermed institutionaliseret og i overensstemmelse med praksis i udlandet. Denne fase i proceduren er dog også forudsat — men ikke udtrykkeligt nævnt — i 1962-loven, jfr. bemærkningerne til nævnte lovs § 4 i betænkning nr. 286 af 1961, side 73.

Stk. 2 fastslår i overensstemmelse med de hidtidige regler, jfr. 1962-lovens § 4, stk. 2, det for alle tilladelser fælles grundprincip, at disse kun vil blive givet, når hensynet til sikkerheden og andre væsentlige, almene interesser er tilgodeset.

Til § 3.

Særligt for nukleare reaktoranlæg, atomkraftanlæg, gælder, at tilladelse til placering af sådanne anlæg altid forudsætter folketingets tilslutning; herom, og om hvilke forhold der foreligger oplyst på dette tidspunkt til brug for folketingets overvejelse i sagen, henvises til de foranstående, almindelige bemærkninger til lovforslaget samt til bemærkningerne til § 10.

Ifølge stk. 1, 2. punktum, bortfalder en tilladelse til en ansøgt placering, såfremt de senere, nødvendige tilladelser til anlæggets bygning og idrifttagning ikke kan meddeles; det er herved forudsat, at sikkerheds- og miljømyndighedernes anvisninger og krav — om tekniske og andre ændringer i de fremlagte planer for byggeri og drift — til opfyldelse af sikkerheden og andre hensyn ikke har kunnet imødekommes.

For bygning og drift af atomanlæg og for placering, bygning og drift af øvrige af loven omfattede anlæg, jfr. bemærkningerne til § 1, gælder (stk. 2), at undervisningsministeren først kan give den ansøgte tilladelse efter forudgående forhandling med folketingets energipolitiske udvalg. Som en naturlig følge heraf og en forudsætning for, at udvalget kan blive bekendt med alle for beslutningen relevante forhold, er det (stk. 3) pålagt de to ministre, hvis ressort først og fremmest berøres af loven, at holde det energipolitiske udvalg løbende underrettet om alle væsentlige forhold af betydning for de af loven omfattede anlæg, herunder også tilsynet med dem.

I stk. 4 pålægges det undervisningsministeren at forhandle med miljøministeren inden tilladelse meddeles i henhold til denne §'s stk. 1, stk. 2 og stk. 5. Bestemmelsens hensigt er at sikre den koordinerede sagsbehandling mellem de to ministre, som lovforslaget forudsætter.

Tilladelse til gennemførelse af de i § 1, nr. 3, nævnte transporter gives principielt af undervisningsministeren; denne kan dog (stk. 5) bemyndige sundhedsstyrelsen til efter forhandling med atomenergikommissionen at give de fornødne transporttilladelser. Der henvises iøvrigt til bemærkningerne til § 7, stk. 3.

Til § 4.

Paragraffen fastslår, at atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen behandler alle nukleare sikkerhedsmæssige spørgsmål i forbindelse med ansøgninger og udøver tilsynet med overholdelsen af alle krav vedrørende den nukleare sikkerhed. Dette er i overensstemmelse med, men klarere udtrykt end i gældende ret, jfr. bekendtgørelse af 1963, §§ 3-4 og 1962-lovens § 7.

For atomenergikommissionen udøves denne virksomhed i første række af det den 1. september 1973 oprettede Tilsyn med nukleare anlæg, der fungerer som kommissionens teknisk-administrative organ i disse sager; der henvises til den i kommissionens årsberetning for 1. april 1973—31. marts 1974, side 55-58, givne redegørelse for Tilsynet med nukleare anlæg. For sundhedsstyrelsen udøves tilsynet af Statens institut for Strålehygiejne.

Inden der i henhold til stk. 1 afgives indstilling af atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen til undervisningsministeren, vil disse to styrelser have haft mulighed for at forelægge indstillinger og forslag, der foreligger for dem, for atomenergikommissionens og sundhedsstyrelsens rådgivende reaktorerudvalgsudvalg (det såkaldte Gomard-udvalg); dette udvalg, der er uafhængigt af de to styrelser, skal yde bistand under sikkerhedsvurderingen ved at afgive udtalelser og bedømmelser over de for udvalget forelagte spørgsmål, ligesom udvalget selv kan tage initiativ til at foretage eller lade foretage vurderinger af sikkerhedsforhold.

Kravet i stk. 3 om ansøgerens fremlæggelse af sikkerhedsdokumentation svarer til indholdet i §§ 3-4 i 1963-bekendtgørelsen; den deri foretagne opdeling i foreløbig og endelig sikkerhedsrapport er dog opgivet i lovforslaget, der i stk. 4 bemyndiger undervisningsministeren til at give almindelige regler for indholdet af den påkrævede sikkerhedsdokumentation. Stk. 3 fremhæver, at det er ansøger, der har pligt til at fremlægge egne og andre sagkyndiges vurdering og konklusion vedrørende de sikkerhedsmæssige forhold, der indgår i ansøgningen, der derefter skal bedømmes — og i givet fald kan forlanges udvidet — af sikkerhedsmyndighederne. Dette gælder principielt også omegnsbeskrivelsen; i særlige tilfælde — især hvis der er tale om bygning af nukleare anlæg i nærheden af grænsen eller ved nukleart

drevne skibes anløb af dansk havn — kan det dog være naturligt at overlade udarbejdelsen af omegnsbeskrivelsen eller dele deraf til de danske myndigheder, der formentlig bedre vil være i stand til at fremskaffe relevante oplysninger til brug herfor.

Stk. 5 hjemler undervisningsministeren adgang til at opstille detaljerede regler for størrelsen af det gebyr, tidspunkt for dets erlæggelse etc., som ansøger skal betale for myndighedernes behandling af hver enkelt ansøgning, og udøvelse af tilsynet. Gebyrets størrelse tænkes afpasset efter omfanget af myndighedernes arbejde med den enkelte sag og vil blive fastsat således, så myndighedernes udgifter søges dækket.

Til § 5.

Paragraffen svarer i alt væsentligt til 1962-lovens § 5, stk. 2, 3 og 4, jfr. bemærkningerne hertil i betænkning nr. 286 af 1961, side 28.

Ligesom tilladelser ikke vil blive givet, hvor det skønnes betænkeligt af hensyn til sikkerheden eller andre væsentlige, almene interesser, jfr. § 2, stk. 2, vil enhver meddelt tilladelse blive givet på sådanne vilkår, at sikkerheden og de nævnte interesser tilgodeses. Som anført foran i de almindelige bemærkninger under punkt 2 for pladsansøgningens vedkommende, vil de nukleare sikkerhedsmyndigheder i deres indstilling i forbindelse med enhver ansøgning opstille vilkår, der sikrer, at anlæg opføres og drives — og transporter gennemføres — i nøje overensstemmelse med de krav, der er lagt til grund for vurderingen af ansøgningen. For anlægs vedkommende vil sådanne krav og vilkår eksempelvis omfatte udarbejdelse af en beredskabsplan for selve anlægget, (beredskabsplan for den omboende befolkning i tilfælde af nukleart uheld på anlægget skal derimod udarbejdes af miljøstyrelsen i henhold til 1963-bekendtgørelsen med senere ændring), etablering af særlige anlæg til opbevaring af radioaktivt affald, udarbejdelse af planer for borttransport af radioaktivt affald, herunder brugte brændselselementer, tegning af lovpligtig forsikring i overensstemmelse med lov nr. 332 af 19. juni 1974 om erstatning for atomskader (nukleare skader). Som et vilkår vil tilladelser også kunne tidsbegrænses.

Som et væsentligt vilkår fremhæver stk. 1, at der kan stilles krav om særlige foranstaltninger med henblik på et anlægs nedlæggelse.

Til § 6.

Bortset fra en redaktionel ændring (jfr. punkt 2 „tilsidesættelse af stillede vilkår“ mod tidligere „væsentlig eller gentagen tilsidesættelse af opstillede vilkår“) er paragraffen uændret i forhold til § 6 i

1962-loven om nukleare anlæg, jfr. bemærkningerne dertil som anført i betænkning (nr. 286 af 1961) til nævnte lov, side 26-27.

Til § 7.

Paragraffen giver de nærmere bestemmelser for atomenergikommisionens og sundhedsstyrelsens arbejde med ansøgningen og udøvelsen af tilsyn. Disse myndigheder har allerede ifølge 1962-loven (§ 7) tilsynsmyndigheden ved opførelsen og driften af nukleare anlæg, jfr. bemærkningerne til nævnte § 7 i betænkning nr. 286 af 1961, side 74, sammenholdt med side 29.

Denne tilsynsmyndighed, der retter sig mod alle de af § 1 omfattede anlæg, er også en naturlig følge af, at de to myndigheder i henhold til § 4, 1. stk., behandler de nukleare sikkerhedsspørgsmål i forbindelse med indgivne ansøgninger og afgiver indstilling herom til undervisningsministeren.

Til styrkelse af tilsynet er hjemlet ret for tilsynsmyndighederne til at foretage inspektioner, efter syn m. v. såvel på det pågældende anlægs område, herunder i anlæggets bygninger, som hos anlæggets leverandører, f.eks. leverandører af reaktorer og vigtige komponenter, hvor viden om projektering, fremstilling og fremstillingskontrol er af afgørende betydning for sikkerhedsmyndighedernes bedømmelse af den endelige ansøgning. Under henvisning til denne bestemmelse bør også ansøgeren i sine forhandlinger med de respektive leverandører understrege sine krav vedrørende det ordrede materiale m. v., der hos leverandørerne må forventes nøje overvåget af danske myndigheder, bl. a. som betingelse for godkendelse af den enkelte leverances kvalitet.

Stk. 2 sikrer ret til at indbringe sikkerhedsmyndighedernes forskellige afgørelser, pålæg m. v. — hjemlet enten direkte i loven eller i kraft af en dem administrativt delegeret kompetence — for undervisningsministeren til endelig afgørelse. Det erindres i denne forbindelse, at sikkerhedsmyndighedernes krav kan — og ifølge sagens natur må — være vidtgående, jfr. således at brugen af anlægget i påtrængende tilfælde af sikkerhedsmæssige grunde kan forlanges standset, jfr. stk. 1. Selv i sådanne tilfælde har afgørelsens indbringelse for ministeren dog ikke opsættende virkning, da dette vil kunne forskertse det sikkerhedshensyn, der ligger til grund for den af sikkerhedsmyndighederne truffne afgørelse.

Stk. 3 svarer til 1962-lovens § 7, stk. 3, idet dog tilsynet med de i § 1, nr. 3, nævnte transporter er tilføjjet. For transporternes vedkommende må det anses for hensigtsmæssigt at fastlægge en passende enkel procedure i betragtning af, at der allerede ved

tilladelsen til transportens gennemførelse formentlig vil være truffet afgørelse om transportbeholder, transportvej og andre forhold i overensstemmelse med foreliggende internationale retningslinier på dette område, udarbejdet af IAEA, og andre internationale bestemmelser for transport med f.eks. tog og fly.

Til § 8.

Paragraffen svarer indholdsmæssigt til 1962-lovens § 8, idet man dog har fundet det rigtigst i selve lovtæksten — ligesom i § 7 — at hjemle kontrolmyndigheden ret til uden retskendelse at forde adgang til at udøve tilsynet på det pågældende anlæg. Bestemmelsen har alene til formål at legalisere inspektion af nukleare anlæg i overensstemmelse med de aftaler, Danmark har indgået herom. Som følge af, at Danmark den 1. marts 1972 — i henhold til traktaten om ikke-spredning af kernevåben — har indgået overenskomst med Den internationale Atomenergiorganisation med henblik på at forhindre, at nukleart materiale anvendes til fremstilling af kernevåben eller andre nukleare sprænglegemer, har undervisningsministeriet med hjemmel i nævnte § 8 udstedt bekendtgørelse nr. 315 af 27. juni 1972 om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleare materialer. Bekendtgørelsen er optrykt som bilag 3.

Til § 9.

1962-loven, § 9, hjemlede undervisningsministeren ret til at fastsætte nærmere bestemmelser om nukleart drevne transportmidlers, herunder nukleare skibes, tilstedeværelse på dansk territorium; i henhold hertil blev der i den tidligere nævnte bekendtgørelse af 27. juni 1963, § 5, givet regler for nukleare skibes anløb af dansk havn eller besejling af danske farvande. Der henvises til bemærkningerne til 1962-lovens § 9 i betænkning nr. 286 af 1961, side 73 og 30.

Spørgsmålet om nukleare skibe på dansk område vil blive behandlet i overensstemmelse med de hidtidige synspunkter. Såvel den internationale konvention om sikkerhed for menneskeliv på søen som andre bestemmelser, der følger af dansk deltagelse i tilsvarende aftaler, vil således finde anvendelse. Da et nukleart drevet skibs anløb af dansk havn imidlertid i sikkerhedsmæssig henseende ikke skønnes at frembyde samme problemer som etableringen af et landfast nukleart reaktor anlæg, vil tilladelse til et sådant skibs anløb blive meddelt under iagttagelse af proceduren i § 3, stk. 2.

Lovens øvrige bestemmelser finder ligeledes anvendelse, naturligvis bortset fra § 3, stk. 1.

Til § 10.

Bestemmelsen i § 10 fastsætter nærmere regler for et nukleart reaktor anlægs forhold til de love vedrørende planlægningsmæssige, naturfredningsmæssige og miljømæssige forhold, der henhører under miljøministerens ressort. De love, der berøres, er miljøbeskyttelsesloven, lands- og regionplanloven, lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet, by- og landzoneloven, byplanloven, naturfredningsloven, skovlovgivningen og sandflugtsloven, jfr. den nærmere omtale i bilag 4 til nærværende lovforslag.

Ifølge dette lovgivningsområde forudsætter etablering af et nukleart reaktor anlæg en række tilladelser m. v., der i vidt omfang refererer sig til placeringen. Tilladelserne meddeles af en række forskellige myndigheder, der hver skal varetage de hensyn, der er søgt sikret i de nævnte love.

Hensigten med den i § 10 foreslåede bestemmelse er at sikre en koordineret behandling af disse hensyn i forbindelse med godkendelsen af et nukleart reaktor anlæg.

Bestemmelsen må særligt ses i sammenhæng med lovforslagets § 3, stk. 1, hvorefter den geografiske placering af et nukleart reaktor anlæg kun kan ske med folketingets tilslutning.

I § 10, stk. 1, foreslås, at det er miljøministeren, der meddeler de tilladelser m. v., der i medfør af den nævnte lovgivning er nødvendige for at gennemføre etableringen og driften af et nukleart reaktor anlæg på en med folketingets tilslutning tilladt plads. Denne bestemmelse må ses som en naturlig konsekvens af, at beslutningen om placeringen af et nukleart reaktor anlæg i realiteten er henlagt til folketinget.

Bestemmelsen har en karakter, der ikke adskiller den fra de i forvejen eksisterende bestemmelser, der findes i miljøbeskyttelsesloven, planlægningslovene og naturfredningsloven, hvorefter miljøministeren kan overtage behandlingen af konkrete sager af mere betydningsfuld karakter. Den ved lovforslagets § 10 valgte fremgangsmåde vil medføre en væsentlig forenkling af den sagsbehandling, som en ansøgning om opførelse af et nukleart reaktor anlæg må undergives.

For bl.a. at give miljøministeren mulighed for at tilvejebringe det fornødne materiale til brug for folketingets beslutning foreslås det i stk. 2 at tillægge miljøministeren hjemmel til at fravige procedureforskrifter i de nævnte love.

Bestemmelserne i forslaget § 10, stk. 1 og 2 nødvendiggøres af folketingets centrale stilling i beslutningsprocessen, men det skal fremhæves, at de fravigelser fra gældende lovgivning, som miljø-

ministeren kan bestemme i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om tilladelse til placering af et nukleart reaktor anlæg, alene vedrører spørgsmålet om fremgangsmåden, mens de ikke berører de hensyn, som de pågældende lovgivninger varetager.

Miljøministeren vil ved udøvelsen af de ham tillagte beføjelser kunne inddrage de lokale myndigheder, der normalt har kompetencen i medfør af de nævnte love, i overvejelserne, ligesom han i medfør af bestemmelsen kan pålægge andre myndigheder at medvirke til sagsbehandlingen.

De planlægningslove, der berøres af bestemmelsen, er regionplanlovene, by- og landzoneloven samt byplanloven. Miljøministeren påregner i denne folketingssamling at fremsætte et forslag til lov om kommuneplanlægning. I dette lovforslag, der afløser byplanloven, påregnes bl. a. væsentlige ændrede tilvejebringelsesregler for lokalplaner. Da tidspunktet for lovforslagets gennemførelse er usikkert, er dette ikke medtaget i nærværende forslag.

Af lovforslagets stk. 1 fremgår, at det er til et nukleart reaktor anlægs etablering og drift, miljøministeren meddeler de fornødne tilladelser. Ved etablering og drift forstås også etableringen af ledningstraceer, veje og andre anlæg, der er en forudsætning for, at atomkraftværket kan fungere.

I stk. 1, 1. pkt. 2. led, foreslås der derudover tilvejebragt hjemmel for miljøministeren til ud over gældende regler — uden for området nuklear sikkerhed — at fastsætte sådanne regler om tilsyn og kontrol med anlægget, der er en følge af de specielle forhold ved et atomkraftværk. Ministeren foreslås endelig i stk. 1, 2. pkt., tillagt en hjemmel til at påbyde udførelsen af foranstaltninger m. v., der forudsættes gennemført. Denne bestemmelse vil eksempelvis få betydning ved udførelse af beplantningsbælter, der er udlagt i en byplanvedtægt for værkets område.

Den i stk. 3 nævnte hjemmel for ministeren til at ophæve beslutninger, der allerede måtte være truffet i medfør af den i stk. 2 nævnte lovgivning, er medtaget for at sikre etableringen af et af folketingsrådet tilladt atomkraftværk. Bestemmelsen vil bl. a. få betydning ved eventuel ophævelse af tidligere gennemførte fredninger, der ifølge naturfredningsloven alene kan ophæves af fredningsnævnet eller overfredningsnævnet.

Den i stk. 4 foreslåede bemyndigelsesbestemmelse er medtaget ud fra et ønske om at inddrage de myndigheder, der normalt har kompetence i medfør af de nævnte love, i sagsbehandlingen og tilsynet med anlægget. Bestemmelsen er i øvrigt udformet under hensyn til, at der som led i en ny struktur

af miljøministeriet påtænkes etableret styrelser eller institutioner til udførelse af opgaver, der ikke nødvendigvis skal udføres i snæver tilknytning til ministeren. En afgørelse truffet af en bemyndiget myndighed kan altid indbringes for miljøministeren. Ministeren vil overveje at fastsætte nærmere regler om klagefrist, klageadgangens udøvelse m. v.

Den i stk. 5 foreslåede bestemmelse, hvorefter miljøministerens beslutninger i medfør af § 10 ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed, er en konsekvens af, at miljøministerens beslutninger har sit udgangspunkt i en folketingsbeslutning.

I bilag 4 gives en oversigt over det relevante indhold i de love, § 10 omfatter, samt en oversigt over hvilke fravigelser bestemmelsen må antages at medføre.

Til § 11.

Som følge af, at el-forsyningsloven ikke berøres, kan tilladelse til placering af et anlæg i henhold til nærværende lovforslag ikke gives en ansøger, der ikke har opnået eneretsbevilling til el-produktion med kernebrændsel som energikilde i henhold til loven om el-forsyning. Sådant bevilling, der gives af handelsministeren med tilslutning af folketingsrådets energipolitiske udvalg, må altså forventes meddelt forinden eller senest samtidig med, at undervisningsministeren fremlægger forslag til folketingsbeslutning, jfr. § 3.

Handelsministerens selvstændige kompetence til at nægte opførelse af et nukleart reaktor anlæg ud fra energipolitiske betragtninger i henhold til el-forsyningsloven, er således ikke beskåret.

Bestemmelsen har til formål at afgrænse lovens område i forhold til lov om brug m. v. af radioaktive stoffer, som henhører under miljøministeriets ressort, og som henlægger administrationen af tilladelssystemet til sundhedsstyrelsen.

Bestemmelsen er nødvendiggjort af, at atomanlægsloven i § 1, nr. 2 og 3, benytter udtrykkene „anlæg til opbevaring og bearbejdning af ... andre radioaktive produkter“, henholdsvis „transport af ... radioaktivt produkt“, og at en forståelse af disse i overensstemmelse med definitionerne i § 1 i lov om erstatning for atomskader (nukleare skader), således som det er tilsigtet, jfr. herved bemærkningerne til lovforslagets § 1, ville medføre en utilsigtet overførelse af en del af miljøministeriets forretningsområde (i medfør af lov om brug m. v. af radioaktive stoffer) til undervisningsministeriet i medfør af lov om atomanlæg.

Dette skyldes, at definitionen af radioaktivt produkt i lov om erstatning for atomskader efter sin ordlyd omfatter radioisotoper, der fremstilles i forbindelse med anvendelse m. v. af nukleart brændsel, f. eks. ved driften af en nuklear reaktor her eller i udlandet.

Erstatningsloven undtager, jfr. definitionerne af radioaktivt produkt og nuklear substans i lovens § 1, radioisotoper, som er færdige til anvendelse, fra lovens erstatningsregler, men omfatter på den anden side nuklear substans, herunder ikke brugsfærdige radioisotoper. Dette forhold berøres ikke af den foreslåede bestemmelse, hvorved begge typer af radioisotoper henføres til lov om brug m. v. af radioaktive stoffer og holdes uden for lov om atomanlæg.

Til §§ 12-13.

Bestemmelserne svarer — bortset fra sproglige ændringer — i det væsentlige til 1962-loven, §§ 38-39.

Til §§ 14-15.

Ministeriet for Grønland har ønsket, at loven i modsætning til 1962-loven ikke omfatter Grønland, væsentligst af hensyn til bestemmelsen i forslagets § 1, nr. 2 „anlæg til brydning“. Etablering af sådanne anlæg (miner) på Grønland vil være omfattet af gældende lovgivning for minedrift på Grønland. Skulle spørgsmålet om anlæg til brydning af uran på Grønland blive aktuelt, indeholder § 15 hjemmel til med kongelig anordning at sætte loven i kraft for denne landsdel med hensyntagen til eksisterende lovgivning og til de særlige grønlandske forhold.

Bilag I.

Uddrag af lov nr. 170 af 16. maj 1962.

Lov om nukleare anlæg (atomanlæg).

Kapitel II.

Nukleare anlæg og nukleart drevne transportmidler.

Adgangen til at drive nukleare anlæg.

§ 4. Nukleare anlæg må kun bygges og drives med statsministerens godkendelse.

Stk. 2. Godkendelse må ikke meddeles, hvor dette skønnes betænkeligt af hensyn til sikkerheden eller andre væsentlige almene interesser.

§ 5. Godkendelsen skal angive den efter kapitel III ansvarlige indehaver. Den kan begrænses til at gælde for en bestemt tid og er betinget af, at indehaveren tegner og opretholder sådan forsikring som nævnt i § 25 eller stiller sikkerhed i overensstemmelse med § 28.

Stk. 2. Godkendelsen meddeles på de vilkår, som findes påkrævede af hensyn til sikkerheden og andre væsentlige almene interesser.

Stk. 3. Som vilkår for godkendelsen kan stilles krav om, at der i tilfælde af virksomhedens ophør træffes sådanne foranstaltninger, som statsministeren måtte finde fornødne for at sikre, at anlægget efter driftens ophør ikke frembyder fare for den almene sikkerhed, og at forsikring eller anden sikkerhed for opfyldelsen af indehaverens ansvar i medfør af kapitel III opretholdes, så længe det anses for påkrævet.

Stk. 4. Vilkår kan ændres, og nye vilkår kan opstilles, såfremt dette findes påkrævet af hensyn til sikkerheden eller andre væsentlige almene interesser.

§ 6. En meddelt godkendelse kan kaldes tilbage,

1) såfremt væsentlige forudsætninger for godkendelsen viser sig ikke at have været til stede,

2) såfremt der sker væsentlig eller gen-

tagen tilsidesættelse af opstillede vilkår, eller

3) såfremt hensynet til sikkerheden eller anden tvingende grund i øvrigt kræver standsning eller nedlæggelse af anlægget

§ 7. Anlægget er såvel under bygningen som under driften undergivet tilsyn af atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen.

Stk. 2. De nævnte myndigheder har til enhver tid adgang til anlægget og kan forlange sig meddelt enhver oplysning af betydning for udøvelsen af tilsynet. De kan meddele pålæg, som er fornødne for at sikre overholdelse af vilkårene for godkendelsen af anlægget, eller som i øvrigt skønnes nødvendige af sikkerhedsmæssige grunde, ligesom de i påtrængende tilfælde af sikkerhedsmæssige grunde kan forlange brugen af anlægget standset for en vis tid.

Stk. 3. Nærmere regler om udøvelsen af tilsynet fastsættes af statsministeren.

Kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleare anlæg m. v.

§ 8. Hvor internationale aftaler foreskriver kontrol med, at nukleare anlæg m. v. alene bruges til fredelige formål, kan statsministeren give de til gennemførelse heraf fornødne forskrifter, herunder om, at de personer, som udøver den i aftalerne omhandlede kontrol, har adgang til anlæggene for at foretage fornødent eftersyn.

Nukleart drevne transportmidler.

§ 9. Statsministeren kan fastsætte bestemmelser om tilstedeværelsen og benyttelsen af nukleart drevne transportmidler på dansk territorium, herunder om nukleart drevne skibes besejling af danske farvande og adgang til danske havne og om, efter hvilke regler eventuelt opståede skader som følge af nukleare ulykker skal erstattes.

Bilag 2.Uddrag af Indenrigsministeriets bekendtgørelse af 27. juni 1963.

Bekendtgørelse om beskyttelsesforanstaltninger mod uheld i nukleare anlæg (atomanlæg) m. m.

Kapitel II.

I henhold til §§ 7, stk. 3, 9 og 38, stk. 3, i lov nr. 170 af 16. maj 1962 om nukleare anlæg (atomanlæg) har undervisningsministeren fastsat følgende bestemmelser:

§ 3. Den, der søger undervisningsministerens godkendelse i medfør af § 4 i lov om nukleare anlæg (atomanlæg) til bygning af et nukleart anlæg på landjorden eller i et skib, skal, før opførelsen eller bygningen påbegyndes, forelægge sundhedsstyrelsen og atomenergikommissionen en foreløbig sikkerhedsrapport indeholdende en teknisk beskrivelse af anlægget og dets kontrol- og sikkerhedsanlæg, samt for nukleare anlæg på landjorden tillige en beskrivelse af anlægsområdet og dets omgivelser.

Stk. 2. Omegnsbeskrivelsen kan i tilfælde, hvor undervisningsministeren skønner det hensigtsmæssigt eller nødvendigt, udføres af eller i samarbejde med atomenergikommissionen.

§ 4. Den, der i medfør af § 4 i nævnte lov søger undervisningsministerens godkendelse af, at et nukleart anlæg sættes i drift, skal forelægge sikkerhedsrapport for sundheds-

styrelsen og atomenergikommissionen, for så vidt angår nukleare anlæg i skibe tillige direktoratet for statens skibstilsyn.

Stk. 2. Sikkerhedsrapporten skal indeholde en sådan teknisk beskrivelse af anlægget, at den kan danne grundlag for en fuldstændig vurdering af anlæggets sikkerhed.

Stk. 3. Endvidere skal sikkerhedsrapporten indeholde oplysninger om den påtænkte driftsform og om de foranstaltninger, der er truffet med henblik på sikkerheden.

§ 5. Om nukleare skibes (atomskibes) anløb af dansk havn eller besejling af danske farvande gælder reglerne i Den internationale Konvention om Sikkerhed for Mennekeliv på Søen, 1960, kapitel VIII, jfr. de i konventionens bilag C indeholdte rekommandationer. Andragende om sådant anløb eller sådan besejling må i god tid forinden indgives til undervisningsministeren, der meddeler den fornødne tilladelse på grundlag af indstilling fra sundhedsstyrelsen og atomenergikommissionen og i øvrigt efter forhandling med handelsministeren.

§ 6. Overtrædelse af §§ 3-5 straffes med bøde eller hæfte.

Indenrigsministeriet, den 27. juni 1963.

Lars P. Jensen.

/ Gemynthe Madsen.

Bilag 3.

Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 315 af 27. juni 1972.

Bekendtgørelse om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleare materialer.

Danmark har den 1. marts 1972 i henhold til traktaten af 1. juli 1968 om ikke-spredning af kernevåben, jfr. bekendtgørelse nr. 23 af 25. februar 1969, Lovtidende C, indgået en overenskomst med Den internationale Atomenergiorganisation med henblik på at forhindre, at nukleart materiale anvendes til fremstilling af kernevåben eller andre nukleare sprænglegemer.

I medfør af § 8 og § 38, stk. 3, i lov nr. 170 af 16. maj 1962 om nukleare anlæg (atomanlæg) fastsættes til gennemførelse af den nævnte overenskomst:

§ 1. Ved nukleart materiale forstås i denne bekendtgørelse: uran, plutonium og thorium, uforarbejdet — bortset fra malme — eller forarbejdet, i metallisk form, i legering eller kemisk forbindelse.

§ 2. Nukleart materiale må ikke besiddes uden atomenergikommissionens tilladelse.

§ 3. Besiddere af nukleart materiale skal efter regler, der fastsættes i tilladelsen efter § 2,

1) føre regnskab med beholdningen af nukleart materiale og, for så vidt angår nukleare anlæg, foretage registrering af driftsforhold,

2) indsende rapporter om de i nr. 1 nævnte forhold,
3) give forudgående meddelelse til atomenergikommissionen om indførsel af nukleart materiale og
4) medvirke ved gennemførelse af den i § 4 nævnte kontrol.

§ 4. Personer, der er bemyndiget dertil af atomenergikommissionen, har efter regler, der fastsættes i tilladelsen efter § 2, adgang til virksomheder m. v., der besidder nukleart materiale, og til at foretage nødvendige kontrolforanstaltninger, herunder besigtigelser, målinger og udtagning af prøver.

§ 5. De i §§ 3 og 4 nævnte regler kan senere ændres af atomenergikommissionen.

§ 6. Nukleart materiale må ikke udføres uden atomenergikommissionens tilladelse.

§ 7. Atomenergikommissionens afgørelser kan ikke indbringes for højere administrative myndigheder.

§ 8. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 1972.

§ 9. Bekendtgørelsen gælder ikke for Færøerne.

Undervisningsministeriet, den 27. juni 1972.

Knud Heinesen.

/ Hans von Bülow.

Redegørelse for de under miljøministeriet hørende love, der berøres af § 10 i forslag til lov om atomanlæg m. v.

Miljøbeskyttelsesloven.

Lov nr. 372 af 13. juni 1973 om miljøbeskyttelse omfatter, jfr. lovens § 2, al virksomhed, som gennem udsendelse af faste, flydende eller luftformige stoffer, rystelser og støj kan medføre forurening af luften, jordbunden, vandløb, søer eller havet eller indebære nærliggende fare for sådan forurening. Loven omfatter ifølge forarbejderne ikke spørgsmål om forurening af omgivelserne med radioaktive isotoper, idet disse spørgsmål varetages via den særlige radioaktivitetslovgivning.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, er der for visse kategorier af forurenende virksomheder, der erfaringsmæssigt kan give anledning til større forurening af omgivelserne, foreskrevet en særlig miljømæssig godkendelsesordning forinden virksomhederne anlægges og tages i brug. Ordningen omfatter også udvidelser og ændringer af virksomhederne, når udvidelsen eller ændringen medfører forøget forurening.

Ved en godkendelsesbehandling skal der tages stilling til alle arter af forurening, der kommer fra virksomheden i forbindelse med dens anlæg og drift, jfr. ovenfor om lovens § 2. I forbindelse med en godkendelse skal der meddeles tilladelse til bortskaffelse af eventuelt spildevand i medfør af lovens kapitel 4 (§ 18).

I bilaget til miljøbeskyttelsesloven, der indeholder de kategorier af særligt forurenende virksomheder, der er omfattet af godkendelsesordningen, er kraftværker med en ydelse på mindst 25 Megawatt optaget som punkt H. 1. Godkendelsesordningen omfatter således også atomkraftværker.

Kompetencen til at godkende et kraftværks placering og til at meddele fornøden tilladelse til udledning af spildevand er efter miljøbeskyttelsesloven tillagt amtsrådet. Det er forudsat, at amtsrådet i forbindelse med en eventuel godkendelse nærmere kan fastsætte de miljømæssige krav, som skønnes

nødvendige for den pågældende virksomheds udøvelse. Det påhviler efter loven ansøgeren at tilvejebringe de for en godkendelses-sags behandling nødvendige oplysninger.

Klage over et amtsråds afgørelse kan indbringes for miljøstyrelsen, hvis afgørelse kan påklages til miljøankenævnet, der er en af miljøministeriet uafhængig sagkyndig instans, hvis medlemmer er udpeget af erhvervenes organisationer og miljøstyrelsen.

Da miljøbeskyttelsesloven som nævnt vedrører enhver form for forurenende aktivitet, omfatter lovens godkendelsesordning både store og små virksomheder, blot den pågældende virksomhed hører til en kategori, der er nævnt i bilaget til loven. Lovens kompetenceregler, hvorefter godkendelseskompetence m. v. er henlagt til kommunalbestyrelse og amtsråd, hviler på den antagelse, at langt de fleste sager forsvarligt vil kunne behandles af disse lokale myndigheder både under hensyn til disse myndigheders mulighed for at skaffe sagkyndig bistand ved sagernes behandling og under hensyn til de i geografisk henseende begrænsede virkninger, som den forurenende virksomhed må antages at have.

Der kan dog tænkes tilfælde, hvor begrundelsen for at bibeholde de lokale myndigheders kompetence ikke er tilstede, eller dog ikke kan tillægges samme vægt som i de i almindelighed forekommende tilfælde. Miljøbeskyttelseslovens § 47 indeholder derfor en regel, hvorefter miljøministeren i konkrete sager af mere vidtrækkende betydning f. eks. sager, der rummer alvorlige modsætninger mellem hensynet til miljøbeskyttelsen og andre samfundshensyn kan bestemme, at afgørelsen skal træffes af ham i stedet for af de lokale myndigheder.

Ifølge *lovforslagets* § 10 er kompetencen til at godkende anlæg og drift af atomkraftværker — såfremt folketinget, jfr. § 3, stk. 1, måtte beslutte at tillade et atomkraftværk opført på en bestemt lokalitet — tillagt miljø-

ministeren for så vidt angår de miljømæssige spørgsmål.

Ved godkendelse af et atomkraftværk skal der især tages stilling til problemerne omkring bortskaffelse af de betydelige kølevandsmængder, konsekvenserne af eventuelle bygværker i vandet (kølevandsindtag og -udløb), virkningerne af en række tilsætningsstoffer i kølevandet samt visse luftforurenings- og støjmæssige spørgsmål.

Udledning af kølevand fra et kraftværk vil medføre, at der i et vandområde omkring udledningsstedet vil være en overtemperatur i forhold til ikke-berørte nabo-områder. Denne overtemperatur vil ændre levebetingelserne for de organismer, der lever i det pågældende vandområde. Dette kan påvirke den naturlige økologiske balance i området, og eventuelt få indflydelse på fiskeriet.

Bygværker ud i havet til indtag og udledning af kølevand vil ændre vandets naturlige strømningmønster, således at der kan opstå områder med formindsket vandskifte. Dette vil kunne påvirke de biologiske forhold i området.

For at forhindre begroning i selve kølevandssystemet tilsættes der stoffer — oftest chlor — til kølevandet. De meget store kølevandsmængder kan medføre, at ikke uvæsentlige havområder vil blive belastet med for store chlorconcentrationer.

De tre nævnte forhold — kølevandsudledningen, etableringen af bygværker og tilsætningen af chlor eller andre stoffer — må bedømmes ved grundige undersøgelser forud for en godkendelse af et atomkraftværks opførelse.

Der bliver tale om dels hydrauliske undersøgelser, der skal forudsige kølevandets udbredelse og fortynding samt virkningen af etablering af bygværker, dels om biologiske undersøgelser, der skal danne grundlag for vurderinger af, hvordan livet i de berørte vandområder vil blive påvirket. Sådanne undersøgelser vil nøje blive vurderet af miljøstyrelsen og en række sagkyndige, der bistår styrelsen. Undersøgelserne, der strækker sig over en længere periode, vil blive udført af en række institutter m. v. for ansørgernes regning.

Da projekteringen af et nukleart anlæg først skal finde sted, såfremt folketinget træffer beslutning om, at et anlæg kan

opføres på en bestemt plads, vil de detaljerede vilkår for miljøministerens tilladelse ikke kunne fastlægges endeligt forud for folketingets beslutning. I medfør af § 10, stk. 1, kan miljøministeren derfor meddele de efter miljøbeskyttelsesloven fornødne godkendelser og tilladelser. Det drejer sig f. eks. om kølevandsbygværkernes nærmere udførelse, kølevandsmængde, overtemperatur, kølevandets indhold af tilsætningsstoffer, diffusoranordninger, skorstenschøjder, støjafskærmning, vilkår om driftskontrol og indberetning af uheld m. v.

Det skal dog understreges, at der forud for folketingets beslutning vil være foretaget en række undersøgelser, jfr. ovenfor, og at resultaterne af disse undersøgelser vil fremgå af den indstilling, som undervisningsministeren efter forhandling med miljøministeren skal afgive til folketinget, jfr. forslaget § 3. Indstillingen skulle give folketinget et forsvarligt grundlag for ud fra miljømæssige hensyn at træffe beslutning om placering af et atomkraftværk på en given lokalitet.

De af miljøministeren truffne afgørelser i medfør af loven kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jfr. forslaget § 10, stk. 5. De af miljøministeren truffne afgørelser vil som følge heraf ikke kunne indbringes for det i miljøbeskyttelseslovens kap. 12 omhandlede miljøankenævn.

Planlægningslovene.

De gældende planlægningslove, der har betydning ved opførelsen af et a-kraftværk, er lov nr. 375 af 13. juni 1973 om lands- og regionplanlægning, lov nr. 376 af 13. juni 1973 om regionplanlægning i hovedstadsområdet, lov om by- og landzoner (lovbekendtgørelse nr. 340 af 13. juli 1972) og lov om byplaner (lovbekendtgørelse nr. 63 af 20. februar 1970).

Lov om lands- og regionplanlægning og lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet.

Regionplanlovenes formål er gennem en sammenfattende fysisk lands- og regionplanlægning at sikre, at landets areal- og naturressourcer udnyttes ud fra en samfundsmæssig helhedsbetragtning. Miljøministeren drager omsorg for udførelsen af den sammenfattende fysiske landsplanlægning, mens

regionsplanerne udarbejdes af amtsrådene, i hovedstadsområdet af hovedstadsrådet, i samarbejde med kommunalbestyrelserne og godkendes af miljøministeren. En godkendt regionplan er ikke bindende for borgerne, men hovedstadsrådet, amtsrådene og kommunalbestyrelserne er i deres planlægningsarbejde og i deres anlægsarbejder bundet af regionplanen.

Da et atomkraftværk af sikkerhedsmæssige grunde kan begrænse byudviklingen på omliggende arealer, og i øvrigt har afledede byplanmæssige virkninger af videregående karakter, er der til dets placering knyttet stor lands- og regionplanmæssig interesse, jfr. også § 7 i lands- og regionplanloven og § 2 i regionplanloven for hovedstadsområdet om regionplanernes indhold.

Regionplanlovene indeholder imidlertid ikke bestemmelser, hvorefter der skal meddeles tilladelse til udførelsen af et større anlægsarbejde — f. eks. et atomkraftværk.

Varetagelsen af lands- og regionplanmæssige interesser i forbindelse med placeringen af et atomkraftværk sikres ved, at det i lovforslaget forudsættes, at folketinget får forelagt en vurdering af disse forhold, inden det træffer beslutning om placeringen. Det følger af forslaget § 10, stk. 2, at det er miljøministeren, der foretager denne vurdering. Lovforslaget giver miljøministeren mulighed for at inddrage de myndigheder, der normalt har kompetence i henhold til regionplanlovene.

Efter at der er truffet beslutning om placeringen af et atomkraftværk, er det nødvendigt, at regionplanlægningen og den kommunale dispositionsplanlægning efterfølgende tilpasses den trufne beslutning. Miljøministeren kan med hjemmel i regionplanlovene foretage de fornødne initiativer i denne anledning, jfr. §§ 4, 14, stk. 3 og 17, stk. 1, i lands- og regionplanloven samt §§ 3, 7 stk. 3 og 9, stk. 1, i regionplanloven for hovedstadsområdet.

By- og landzoneloven og byplanloven.

Alle foreslåede placeringer af atomkraftværker ligger i landzone. Opførelsen af et værk forudsætter derfor, at der enten meddeles tilladelse i medfør af by- og landzone-lovens § 9, jfr. §§ 6-8, eller at arealet ved en partiel byplanvedtægt overføres til byzone.

Arealet vil endvidere indtil anden bestemmelse er truffet i en partiel byplanvedtægt være omfattet af byggelovens almindelige bebyggelsesregulerende bestemmelser, blandt andet om maksimal højde på 8,5 m. Formelt kan der dispenseres herfra, men de særlige forhold ved et atomkraftværk taler imod en sådan fremgangsmåde. I overensstemmelse med miljøministeriets sædvanlige praksis bør der udarbejdes en partiel byplanvedtægt for et passende område omkring atomkraftværket. I byplanvedtægten kan der dels fastsættes detaljerede bestemmelser om bygningsernes udformning, placering m. v., dels udlægges friarealer, oplagspladser, veje, ledninger, beplantningsbælter m. v., jfr. byplanlovens § 2, stk. 2.

Da det i lovforslaget forudsættes, at folketinget har kendskab til et atomkraftværks forhold til den lokale planlægning, påregnes det, at et forslag til byplanvedtægt for a-værksområdet indgår som en del af folketingets beslutningsgrundlag.

Ifølge byplanlovens § 1, stk. 1, udarbejdes en partiel byplanvedtægt på kommunalbestyrelsens initiativ og godkendes af miljøministeriet, jfr. dog byplanlovens § 1, stk. 6, hvorefter miljøministeren med samtykke af byplannævnet kan pålægge en kommunalbestyrelse inden for en frist på ikke under 2 år at udarbejde en byplanvedtægt.

Miljøministeren vil i henhold til lovforslagets § 10, stk. 2 kunne bestemme, at reglerne i byplanlovens § 1 om byplaners tilvejebringelse fraviges, således at en byplanvedtægt for et a-værksområde tilvejebringes på initiativ af miljøministeren. Ifølge lovforslagets § 10, stk. 2 vil miljøministeren kunne pålægge kommunalbestyrelsen at medvirke hertil — f. eks. ved at udarbejde kortbilag, foretage den offentlige bekendtgørelse m. v. Byplanforslaget skal fremlægges til offentligt eftersyn i overensstemmelse med byplanlovens § 7 med mulighed for fremsættelse af indsigelser.

Det kan påregnes, at ministeren vil forhandle med de myndigheder — amtsråd, fredningsmyndigheder m. v., som ministeriet normalt hører inden stadfæstelsen af en byplanvedtægt. Opmærksomheden henledes i øvrigt på lands- og regionplanlovens § 18, stk. 2 og § 16, stk. 1, nr. 1, i regionplanloven for hovedstadsområdet, hvorefter amtsrådene, og i hovedstadsområdet hovedstadsrådet,

skal gøres bekendt med et bekendtgjort forslag til byplanvedtægt.

I byplanlovens § 2, stk. 1, nr. 1-9 hjemles en byplanvedtægts indhold. Bestemmelsen giver hjemmel til at medtage de nødvendige bestemmelser for et a-værksområdes detailplanlægning.

Byplanloven indeholder imidlertid alene hjemmel til at udlægge arealer til en givet anvendelse, men ikke hjemmel til at meddele pålæg om udførelse af et anlæg — f. eks. et beplantningsbælte, jfr. byplanlovens § 10, stk. 2 og § 11 om retsvirkningerne af en godkendt byplanvedtægt. Anlæg heraf sikres i praksis gennem aftaler, der sikres ved tinglyste deklarationer i forbindelse med godkendelsen af byplanvedtægten.

I henhold til lovforslagets § 10, stk. 1, kan miljøministeren imidlertid meddele pålæg om udførelse af beplantningsbælter m. v..

På grund af de særlige forhold, der gør sig gældende ved atomkraftværker, må det påregnes, at miljøministeriet vil benytte hjemmelen i lovforslagets § 10, stk. 1, til at fastsætte detaljerede regler om dispensationsadgangen fra vedtægten samt i øvrigt fastsætte regler om vedtægten overholdelse. Miljøministeren vil i denne forbindelse kunne anvende bemyndigelsesbestemmelsen i forslaget § 10, stk. 4.

Efter at der er truffet beslutning i henhold til lovforslagets § 3, stk. 1, om placeringen af et a-værk, godkender miljøministeren byplanforslaget. Den godkendte vedtægt tinglyses på de berørte ejendomme på kommunalbestyrelsens foranledning i overensstemmelse med byplanlovens § 10, stk. 1. Miljøministeren kan bestemme, at en videre kreds end evt. indsigere skal have skriftlig underretning om godkendelsen.

Det følger af lovforslagets § 10, stk. 1, at miljøministeren kan tiltage sig kompetencen til i landzone at meddele zonelovstilladelse til anlæg af ledningstraceer m. v., der er en forudsætning for atomkraftværkets drift.

Lov om naturfredning (lovbekendtgørelse nr. 445 af 1. oktober 1972).

Ifølge naturfredningslovens § 11, kan en fredningssag rejses af et ministerium, en kommunalbestyrelse, vedkommende fredningsplanudvalg samt en anerkendt forening eller institution; anerkendte foreninger og institutioner er Danmarks naturfred-

ningsforening og rigsantikvaren. Et konkret bygge- eller anlægsprojekt kan give anledning til, at der rejses fredningssag for området. Da det vil være uheldigt, om placeringen af et atomkraftværk skal afgøres under en fredningssag, må det forventes, at miljøministeren i henhold til lovforslagets § 10, stk. 2, vil bestemme, at denne bestemmelse skal fraviges. Dette vil samtidig indebære, at der heller ikke kan rejses fredningssag i de tilfælde, hvor området er undergivet fredningsplan i henhold til naturfredningslovens § 36.

Ifølge bestemmelser i naturfredningslovens §§ 46, 47 og 47 a må der inden for nærmere bestemte linier fra strandbredder, skove, landeveje, søer og vandløb ikke opføres bygninger m. v.. Tilsvarende gælder der i henhold til § 53 en beskyttelseslinie for jordfaste fortidsminder. Fredningsnævnet kan imidlertid dispensere fra disse regler. Fredningsnævnets afgørelse kan i henhold til lovens § 58 indbringes for overfredningsnævnet.

Ifølge naturfredningslovens § 48 kræver indgreb i selve det jordfaste fortidsminde dispensation fra rigsantikvaren og fredningsnævnet.

Det må anses for hensigtsmæssigt, jfr. lovforslagets § 10, stk. 2, at ministeren tiltager sig disse kompetencer.

Det kan tænkes, at placeringen af et atomkraftværk vil berøre et fredet område. Kompetencen til at foretage ændringer i fredningskendelser tilkommer ifølge naturfredningslovens § 34 fredningsnævnet eller overfredningsnævnet. Det må antages, at miljøministeren vil anvende forslaget § 10 stk. 3 til at ophæve fredningen.

Som ved andre el-værker vil der ved et atomkraftværk opstå et spørgsmål om traceen af en eller flere højspændingsledninger. Dette reguleres af den i henhold til naturfredningslovens § 42, stk. 2, nr. 344 af 14. juli 1971 udstedte bekendtgørelse om godkendelse af el-anlæg, der agtes placeret uden for byer og bymæssige bebyggelser. I denne bestemmes det bl. a., at projekter til primære højspændingsanlæg (50 kV og derover) skal godkendes af miljøministeriet. Det følger af lovforslagets § 10, stk. 5, at bekendtgørelsens regler om det anlæggende selskabs adgang til at indbringe

sagen for vedkommende fredningsnævn og derefter for overfredningsnævnet ikke finder anvendelse.

Tilsvarende er der i henhold til naturfredningslovens § 42, stk. 2, udstedt bekendtgørelse nr. 260 af 14. maj 1973 om godkendelse af anlæg af offentlige veje uden for byer og bymæssig bebyggelse. Ifølge dennes regler skal hovedlandeveisprojekter godkendes af miljøministeren, mens projekter vedrørende landeveje og kommuneveje skal godkendes af fredningsplanudvalget; i henhold til bekendtgørelsens § 4, stk. 2, kan miljøministeren i særlige tilfælde beslutte selv at træffe afgørelser i en sag, der behandles af fredningsplanudvalget. Som følge heraf vil det næppe her være nødvendigt at afvige fra naturfredningslovgivningens almindelige regler.

Skovlovgivningen og sandflugtsloven.

Etablering af et a-værk i skove, på fredskovspligtig grund eller på sandflugtsstrækninger forudsætter dispensation fra en række bestemmelser i skovlovgivningen og sandflugtsloven.

Ifølge lov nr. 164 af 11. maj 1935 om skove som ændret ved lov nr. 497 af 8. december 1949, § 36 i lov nr. 213 af 4. juni 1965, § 1 i lov nr. 247 af 9. juni 1967 og § 19 i lov nr. 311 af 19. juni 1974 er bebyggelse og etablering af andre faste anlæg i fredskove ikke tilladt. For at bebyggelse kan iværksættes, kræves enten, at fredskovspligten på det pågældende areal ophæves i medfør af skovlovens § 5, eller at der gives tilladelse til det pågældende anlæg i medfør af lovens § 7, stk. 2. I begge tilfælde træffes afgørelsen af miljøministeriet efter forudgående høring af forskellige myndigheder.

Ifølge § 3 i bekendtgørelse nr. 257 af 8. juni 1971 af lov om udstykning og sammenlægning m.m. af faste ejendomme må samlede fredskovstrækninger ikke udstykkes i

mindre lodder end 50 ha, medmindre miljøministeren tillader det.

Som følge af, at kompetencen er hos miljøministeren, vil det formentlig ikke være nødvendigt her at fravige de almindelige regler i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om placering af et atomkraftværk.

Ifølge § 5 i lov nr. 563 af 4. oktober 1919 om lens-, stamhuses og fideikommisgodsers m. v. overgang til fri ejendom, jfr. § 23, stk. 2, i lov nr. 164 af 11. maj 1935 om skove, kan miljøministeren, såfremt statens skovnævn anbefaler det, tillade at en samlet skovstrækning hørende under et af de tidligere majorater deles. I medfør af lovforslagets § 10, stk. 1, vil miljøministeren kunne meddele tilladelser imod skovnævnets indstilling.

I henhold til § 5 i lov nr. 84 af 25. marts 1961 om sandflugtens bekæmpelse som ændret ved § 20 i lov nr. 311 af 19. juni 1974 må der ikke opføres bygninger eller andre indretninger på sandflugtsfredede arealer. Undtagelse fra forbudet kan meddeles af den overordnede klitmyndighed efter indstilling fra sandflugtskommissionen og med ankeadgang til miljøministeriet. Det må påregnes, at miljøministeren vil bringe lovens § 2, stk. 1 i anvendelse, hvorefter miljøministeren kan bestemme, at reglerne i lovens kap. I ikke skal komme til anvendelse på bestemt afgrænsede arealer, som inddrages til offentlige anlæg.

Ved placering af ledningstraceer m. v., der er en forudsætning for anlæggets drift uden for værkets område, vil ministeren kunne tiltage sig klitmyndighedens kompetence ifølge loven.

Miljøministeren vil endvidere kunne tiltage sig klitmyndighedens adgang i henhold til lovens § 7, stk. 1, til på ikke fredede sandflugtsstrækninger at give ejere pålæg om indskrænkning i brugen af arealet.